

Beyoğlu

Perşembe Pazarı

Mekanda Adalet Derneği
Odak Grup Toplantı Raporu

Mart 2025

İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı
Şehir Planlama Şube Müdürlüğü
tarafından hazırlanmıştır.

Mart 2025

1 Giriş

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Planlama Müdürlüğü yürütücülüğünde, Perşembe Pazarı'na yönelik planlama sürecinin bir parçası olarak gerçekleştirilen bilgilendirme toplantısı bölgedeki önemli sivil toplum kuruluşlarından biri olan Mekanda Adalet Derneği ile yapılmıştır. Müdürlük olarak, bölgedeki imar planı çalışmalarının başladığı ve bu kapsamda saha araştırmaları ile paydaş görüşmelerine büyük önem verdiğinden bahsedildi. Sürecin aynı zamanda İBB Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü ile birlikte yürütüldüğünü ifade ederek, iki müdürlüğün birbirini tamamlayan bir işbirliği geliştirdiğini vurguladı.

Toplantı kapsamında müdürlüğün yönelttiği sorularla şekillenen oturumda, Perşembe Pazarı'nın mevcut fiziksel durumuna, kültürel miras niteliğine, dönüşüm potansiyeline ve esnafın bu dönüşümdeki konumuna ilişkin katılımcıların gözlemleri ve yorumları dinlendi.

Katılımcılar, alanın geçmişten bugüne geçirdiği dönüşüme dikkat çekerek, mekanların yalnızca tarihî işlevleriyle değil, bugün kazandıkları yeni anlamlarla da değerlendirilmesi gerektiğini vurguladılar. Kültürel mirasın, sadece geçmişin izlerini taşıyan statik yapılar olarak değil, gündelik yaşamla iç içe geçmiş, yaşayan mekanlar olarak ele alınması gerektiği ifade edildi. Bu bağlamda, alanın turizm baskısıyla geçirdiği dönüşümün ve “soylulaştırma” tehditlerinin dengeli yönetilmesi gerektiği, özellikle esnafın ekonomik varlığının korunmasının kültürel hafızanın sürekliliği açısından önemli olduğu dile getirildi.

Katılımcılardan biri, Perşembe Pazarı'nın dışarıdan bakıldığında köhne gibi görünse de, aslında çok canlı bir yapıya sahip olduğunu ve çevresine hizmet eden önemli bir merkez olduğunu belirtti. Yerel kimlik tartışmalarında ise, yalnızca ikamet edenler değil, bölgede çalışan ve mekanı gündelik yaşamının bir parçası olarak kullanan bireylerin de “yerel” olarak tanımlanması gerektiği savunuldu. Yerel kimliğin kalıcılıkla özdeşleştirilmemesi gerektiği, aksine dinamik ve değişken bir yapıya sahip olduğu dile getirildi.

Toplantıda Galataport’un bölge üzerindeki etkileri de gündeme geldi. Turistik yatırımların, hem fiziksel çevrede hem de sosyal dokuda dönüşümlere neden olduğu; bazı alanlarda esnafın turizm odaklı işlevlere yöneldiği; küçük dükkanların çay bahçesine dönüştüğü, kıyıya yakın bölgelerde daha hızlı değişim gözlemlendiği aktarıldı. Buna karşın, bazı bölgelerde beklenen dönüşümlerin gerçekleşmediği, mekânsal ve sosyal dirençlerin varlığına işaret edildi.

Kamusal alanlar özelinde, toplantıya katılanlar özellikle arka tarafta bulunan park alanının kullanımına dair çeşitli görüşler paylaştı. Sürekli inşaat bariyerleriyle sınırlandırılan alanın, aslında sade bir müdahaleyle —örneğin sadece yeşil alan olarak bırakılıp, basit bir altyapı (tuvalet, aydınlatma vb.) sağlanarak— yeniden kamusal kullanıma açılabilceği önerildi. Bu tür alanların “yeniden tasarlanmak zorundaymış gibi” ele alınmasının gereksiz olduğu, mevcut potansiyellerin desteklenmesinin yeterli olabileceği ifade edildi.

Toplantıda ayrıca kültürel mirasın korunmasıyla ilgili yeni araçlar önerildi. Yerel esnafı onurlandırmaya ve görünür kılmaya yönelik bir yerel kültür festivali ya da uzun yıllardır bölgede faaliyet gösteren işletmelerin haritalanması gibi öneriler paylaşıldı.

Bu işletmelerin hem tarihî hem de sosyal hafıza açısından önemli olduğu ve yalnızca “bilindik figürlerin” değil, mahalleye karakter kazandıran sıradan ama kalıcı işletmelerin de değerinin tanınması gerektiği vurgulandı.

Katılımcılar, kültürel miras alanlarında gerçekleştirilecek dönüşümlerde esnafın ekonomik sermayesinin ve beklentilerinin de göz önünde bulundurulması gerektiğini, sadece fiziksel koruma hedefiyle hareket edilmesinin tek başına yeterli olmayacağını belirttiler. Özellikle kiracı esnaf ile mülk sahibi esnaf arasında dönüşüm sürecine dair farklı motivasyonların bulunduğu ve bunun planlama süreçlerine etkisinin iyi analiz edilmesi gerektiği ifade edildi.

Toplantının sonunda katılımcılar, İBB teknik ekibiyle daha yakın işbirlikleri geliştirmek istediklerini belirterek, planlama süreçlerinin uygulanmasında karşılaşılan güçlüklerin şeffaf bir biçimde paylaşılmasının, sivil toplumun destek mekanizmaları geliştirmesi açısından önemli olduğunu vurguladılar.